

Verslag bewonersbijeenkomsten Den Bosch Verkenning Duurzame Polder - september en oktober 2022

Inleiding

Op 27 en 29 september en op 6 oktober 2022 hebben er in Rosmalen een drietal bewonersbijeenkomsten Duurzame Polder plaatsgevonden. In de gemeente Oss hebben ook een drietal identieke bijeenkomsten plaatsgevonden. Hiervoor is een apart verslag gemaakt.

1. Wat was het doel van deze reeks bewonersbijeenkomsten?

Het doel van de bijeenkomsten was drieledig:

1. Het informeren over het proces van de aankomende jaren uitgezet in tijd;
2. Toetsen en laten aanvullen van de opgehaalde kansen en waarden in juni en september/oktober 2019 bij bewoners aan de hand van verschillende thema's;
3. Bewoners de mogelijkheid geven om aan de projectorganisatie vragen te stellen en zorgen te delen.

2. Wie hebben zich aangemeld?

- Gemeente Den Bosch heeft per reguliere post ca. 17.000 brieven verstuurd aan bewoners van de gemeente Den Bosch in een straal van 2,5 kilometer van het verkenningsgebied. Daarmee zijn actief veel bewoners individueel geattendeerd op wat er speelt. Daarnaast is de uitnodiging via website, de nieuwsbrief en gemeentelijke kanalen verspreid.
- Voor de bijeenkomsten in gemeente Den Bosch hebben zich ongeveer 575 mensen aangemeld. Op de avonden zelf zijn er in totaal ongeveer 355 bezoekers aanwezig geweest.
- De deelnemers bestonden voor het grootste gedeelte uit bewoners, verder waren er ook initiatiefnemers, vertegenwoordigers van wijk- en dorpsraden en belangenorganisaties en raadsleden aanwezig.

3. Wat was er te zien, te horen en te delen?

- De drie bijeenkomsten in Den Bosch kenden eenzelfde opbouw en inhoud. Een plenaire start voorgezeten door een onafhankelijk voorzitter met uitleg van de projectmanager en omgevingsmanager. Hierna konden de bezoekers zich verspreiden over de zaal en zich laten informeren, vragen stellen en hun belang en/of idee op diverse manieren delen.
 - Tijdens het plenaire gedeelte kregen bewoners de mogelijkheid om vragen te stellen en om zorgen te delen die relevant zijn voor alle bewoners. De vragen en zorgen gingen onder andere over het proces en de afstanden van 1 km en 2 km tot de bebouwde kom), het zoekgebied voor wind, de vergunningprocedure, windturbines in relatie tot woningbouwprojecten, financiële participatie en de invloed van windturbines op de gezondheid. Op een aantal vragen kan nog geen antwoord worden gegeven omdat hierover pas in een vervolgfase meer duidelijkheid komt. De overige vragen en

antwoorden zijn terug te vinden op de website onder [veelgestelde vragen](#). Vragen over individuele situaties zijn hierin niet opgenomen.

- De opgehaalde kansen en waarden aan de hand van een aantal thema's tijdens de bewonersavonden in 2019 zijn getoetst door de bezoekers de gelegenheid te geven hierop te reageren aan de hand van het stellen van de volgende vraag: *'Wat wilt u toevoegen aan wat we hebben opgehaald tijdens de bewonersbijeenkomsten van juni 2019?'*.
- De thema's zijn: Landbouw, recreatie, cultuurhistorie, natuur en biodiversiteit, wonen en gezondheid.
- Er was gelegenheid om middels een ideeënbus suggesties en ideeën aan te dragen.
- In de bijlage zijn de getoonde banners en presentatie gevoegd.

4. Welke informatie is er opgehaald?

Onderstaande twee paragrafen geven een overzicht van de informatie die is opgehaald.

4.1 'Wat wilt u toevoegen aan wat we hebben opgehaald tijdens de bewonersbijeenkomsten van juni 2019?'

Deze vraag is gesteld aan de bezoekers van de bewonersavonden. Bezoekers konden het antwoord op deze vraag schrijven op geeltje en plakken op een bord. Onderstaand een overzicht van wat is opgehaald:

Water en landbouw:

- Deelnemers vragen om de polder te gebruiken voor berging van water, uit Maas of andere gebieden, om in tijden van droogte reserves te hebben;
- Een aantal omwonenden stelt dat behoud van biodiversiteit geen ruimte biedt voor intensieve landbouw maar leidt tot natuurinclusieve landbouw / veeteelt;

Natuur, landschap en biodiversiteit:

Algemeen

Een aantal bewoners vraagt om:

- Versterking van de natuur en verhogen van de biodiversiteit in de polder. Bijv. door meer akkerranden, ecologische kwaliteit watergangen, bloemrijke wegbermen, "natter" voor vogels maken, meer hagen/heggen, slootjes terugbrengen.
- Veel natuur / uitloopgebied rondom de Groote Wielen te maken met bosjes, open stukjes (gevarieerdheid) en paden om te wandelen (ommetjes).
- Het plangebied zoveel mogelijk in te richten met circulaire landbouw t.b.v. biodiversiteit.

Vogels

Er zijn de nodige zorgen en belangen ingebracht ten aanzien van (weide)vogels:

- Er zijn zorgen over hoe weidevogels maar ook andere vogels behouden blijven in het gebied. Er wordt aangegeven dat het gebied verstoord zal worden, waardoor weidevogels zullen wegtrekken. De Duurzame Polder heeft in Brabant de grootste concentratie aan weidevogels. Kijk naar het gehele plangebied ter compensatie van schade aan weidevogels.

Bied juist ruimte voor de weidevogels – door het versterken van de weidevogelgebieden (plas-dras);

- De vraag is gesteld om de afstand van 1000 m te wegen in relatie tot het effect op de grotere trekvogels die zich in de Groote Wielen bevinden en behouden moeten worden.
- Er zijn zorgen uitgesproken over de gevolgen voor de vogelstand: Eemshaven gem. 20 vogels per molen. Waddengebied gem. 100 dode vogels per windmolen. Welke maatregelen worden getroffen om dit zoveel mogelijk te voorkomen? Concreet wordt een suggestie gedaan voor het opvallend maken van de wieken voor vogels zodat er minder contact is met hen (bijv. zwart verven, proef Groningen)

Landschap

Op het onderdeel landschap zijn een klein aantal reacties ontvangen tijdens deze avonden, te weten:

- Behoud de openheid.
- Het natuuraspect, belang van de Maasdijk, de plasdrasgebieden en de eendenkooien maken de polder mooi.

Recycling / circulariteit

Er zijn ook zorgen geuit over de recycling en duurzaamheid van windturbines:

- Windmolens kunnen mogelijk niet volledig gerecycled kunnen worden, dus dat is niet duurzaam;
- Gevraagd is om na einde levensduur de molens collectief te verwijderen inclusief fundering op kosten initiatiefnemers.

Recreatie:

- Een aantal omwonenden geeft aan dat er al sprake is van goede fiets -en wandelroutes en deze te behouden.
- Voorgesteld wordt om gevarieerde en brede fiets -en wandelpaden / uitloophoofden vanaf de Maas en rondom de Groote Wielen te maken, door afwisselend landschap naar het bosgebied.

Cultuurhistorie:

- Zichtbaar maken van de geschiedenis van de toekomst romeinen en energieopwekking.
- Struinpaden en cultuurtoelichting voorbeeld pad rondom soldatenwiel bij Lith- Maren Kessel.
- Storytelling: Zuiderwaterlinie zichtbaar maken.
- Zorgpunt geologie: geeft een diepe fundering mogelijk ongewenste beïnvloeding van aardlagen onderling (meandergebied Maas).
- Cultuurhistorisch erfgoed behouden voor de jeugd, zoals de vroegere woonboerderij Ussen.

Klimaatadaptatie:

- Klimaatadaptatie een plek geven in het plangebied;
- Bijdrage tegen hittestress.

Financiële participatie:

Opgave

Op de energie-opgave zelf zijn ook een paar opmerkingen ontvangen, samenvattend:

- Gesteld is om meer zonnepanelen op bestaande gebouwen te leggen. Dan maak je beter gebruik van de (beperkte) ruimte.
- Bied ook ruimte voor innovatie. Indien er in de toekomst door innovatie d.m.v. zonnevelden of andere ideeën zouden minder molens volstaan. Dit zou van de opgaaf afgetrokken moeten worden.
- Gevraagd is om al het opwekken over de hele gemeente te verdelen en niet te concentreren;
- 16 molens is volgens een aantal omwonenden teveel voor wat benodigd is. Ook is de relatie met de RES verdwenen. Volgens opgave RES zijn max. 11 windturbines nodig. 16 turbines staat niet in verhouding tot andere referentie (zoals de Noordzee, Flevoland). Meer doen zonder onderliggend beleid (landelijk) is volgens indiener van deze zorg onbehoorlijk bestuur, en er zou ook sprake zijn van afwijkend beleid Den Bosch (molens op land) t.o.v. landelijke overheid (molens op zee);
- Den Bosch heeft 16 windturbines vastgesteld. Ik vind dat een maximumhoogte bepaald moet worden.

Lusten/lasten en verdeling van winsten

Hier zijn een aanzienlijk aantal zorgen, uitgangspunten en waarden voor ingebracht:

- Veel deelnemers geven aan dat moet worden gezorgd voor een gelijke verdeling van de lasten en lokaal verdelen van de winst (naar omwonenden); X% verplicht van de winst terug voor verder verduurzamen. Een belangrijk deel van de winst die met de windmolens behaald wordt moet maatschappelijk ingezet gaan worden om voorzieningen die onder druk staan (bijv. buurthuizen) te ondersteunen. Op die manier worden lasten voor een deel omgezet in rekenen.
- Omwonenden geven aan dat het geld ten goede moet komen ten gunste van de zwakken in de samenleving, dus niet alleen milieutechnisch duurzaam maar ook sociaal duurzaam. Er wordt ook aangegeven dat niet bedrijven als Google moeten profiteren; het scenario van Noord Holland hoeft hier niet. Maak transparant wie wat aan 16 molens gaat verdienen en hoe dit is opgebouwd. En maak op basis daarvan eerlijke verdeling van rekenen over grondeigenaren en omgeving.
- Afstand molens Den Bosch (1 km) versus Oss (2 km) wordt door een aantal omwonenden als rechtsongelijkheid beschouwd.

Opslag energie

- Opslag van energie wordt in het verhaal gemist. Dit is juist een goede kans om te benutten

Wonen en gezondheid:

Afstand tot windturbines

- Bewoners vragen om een grotere afstand aan te brengen van windmolens tot woningen. De 1 km afstand is te klein, hierdoor zijn veel inwoners de dupe. De insteek zou moeten zijn: zover mogelijk van de woonkernen beginnen met bouwen en zo de minste overlast voor bewoners. Dus starten vanaf de kern van het poldergebied. De extra kosten voor het leggen van de infrastructuur mogen geen reden zijn om het niet te doen.

Gezondheid en afstand tot windturbines

- Er wordt opgeroepen de zorgen over gezondheid serieus te nemen en een advies van het RIVM op het gezondheidsaspect te vragen. Dit om de normering te ondersteunen/onderbouwen; Ook wat betreft de effecten van laag monotoon geluid op termijn. Ook resultaten lopend onderzoek met GGD; neem ook voortschrijdend inzicht mee op het gebied van gezondheidseffecten. Mocht uit nieuwe onderzoeken nieuwe inzichten komen, daar rekening mee houden;
- Er wordt gevraagd de bevindingen van RIVM/GGD onderzoek mee te nemen bij bepalen van afstand tot turbines. Wat is het effect van zo'n grootschalig park op de gezondheid? Deze rapporten zijn er niet. Is er werkelijk een referentie waarbij we feitelijk weten wat de impact is van 16 turbines in stedelijk gebied? Normen liggen in andere Europese landen op 10x tiphoogte.
Tegelijkertijd is hierbij ook door andere bewoners aangegeven: in Engelen valt het reuze mee, daar staan molens op minder dan 1 km.
- Omwonenden vrezen ook dat het plan leidt tot slechte nachtrust en zeer veel schadelijke effecten. Slaapverstoring bewoners binnen 1 km is iets wat de gemeente niet mag accepteren.

Geluid

- Er zijn veel zorgen over het geproduceerde geluid. Opgeroepen wordt om te kiezen voor geluidsarme turbines en het geluid zoveel mogelijk te beperken. Er wordt ook een suggestie gedaan om in de nacht molens uit te zetten i.v.m. geluid voor bewoners.
- Er zou nog geen rekening zijn gehouden met laag frequentiegeluid.
- Daarnaast wordt gesteld dat het huidige beleid en de normen achterhaald zijn en gebaseerd zijn op oud onderzoek van lagere windmolens. Er wordt uitgegaan van decibel-A. Nieuwe onderzoeken hebben aangetoond dat voor windmolens decibel-C belangrijk is.
- Er wordt gevraagd goede afspraken te maken over de monitoring van de normen en beheer en onderhoudsfase voor het geval daarbij afwijkingen / problemen optreden.

Woningbouw

- Er is aangegeven dat er ruimte zou moeten komen voor woningbouw als de Groote Wielen af is. De motie van de gemeenteraad 6-10-2020 zou moeten worden uitgevoerd. Hiermee komt de gemeente ook tegemoet aan bezwaren van huidige Groote Wielen-bewoners.

Slagschaduw / lichthinder / zichtlijnen

- Opgeroepen wordt in kaart te brengen wat de zichtlijnen worden vanuit de Groote Wielen richting de polder. Maak de windmolenhoogtes vanuit bewonersperspectief visueel incl. het effect van schaduw / zon.
- Breng in beeld (visualiseer) over welk gebied de slagschaduw valt in een maximale variant. Misschien neemt dat zorgen weg/
- Gevraagd wordt om aandacht te hebben voor lichtvervuiling.

Overig / divers

- Er wordt gevreesd voor nog meer stroom op de hoogspanningskabels die te dicht op de bebouwing staan.
- Denk aan lusten/lasten: Overlast bewoners binnen 1 km zone. Degenen die verdienen aan de windmolens versus degenen die er last van hebben (geluid, zicht, gezondheidsklachten)
- Eerder was er sprake van een combinatie zon en wind. Nu is er alleen wind met als gevolg meer overlast.

Proces:

- Sommige mensen stellen dat de gemeenten aangeven dat er inspraak mogelijk is, en er naar geluisterd wordt. Maar tot nu toe hoort de gemeente de tegengeluiden en vragen wel, maar luistert niet. Sommige mensen voelen zich daarom niet serieus genomen.
- Een aantal bewoners in de polder krijgt niks te horen en wordt niet benaderd. Betrek bewoners en bedrijven in het zoekgebied erbij. Er is geen draagvlak. Men suggereert dat wel al bekend is waar de molens komen.
- Bewoners vragen transparant te zijn: als bekend is waar de turbines (bij benadering) komen, teken dit dan op de kaart.
- Een aantal omwonenden geeft aan dat de avond en presentatie niet de moeite respecteert die mensen in het gebied ermee hebben. Er wordt gevraagd te laten wat de Duurzame Polder impact heeft voor de mensen. Er is volgens een aantal omwonenden geen inleving.
- Er wordt gevraagd om de verslagen van de bewonersbijeenkomsten inhoudelijk weer te laten geven wat er ter tafel is gekomen, zodat afwezigen zich een beeld kunnen vormen;
- Zijn de juiste antwoorden op gestelde vragen gegeven? Het besluit van 16 windturbines is pas definitief als de vergunning verstrekt is en mogelijke bezwaren bij Raad van State van tafel zijn;
- Besluitvorming van de verkenningsfase is volgens een aantal bewoners gebaseerd op incorrecte inhoudelijke argumentatie. Dat is meerdere malen door GroenInzicht aangegeven, maar bewoners geven aan dat niets mee is gedaan, evenals met suggesties voor alternatieven.
- Gesteld wordt, dat de gemeente de plaatsing van de molens in eigen hand moet houden; niet aan de initiatiefnemers moet laten.

Divers:

- Perimeter project begrenzen met geluiddempende flora (plant een bos aan, dat is nog duurzaam ook)

- Voor recreatie: meer (duurzame) bankjes en daarbij horende prullenbakken.
- Mooie brede fietsroute om een exploitatie / huur van "Van Raam" duofietsen als "gast" met een eigen oudere in de mantelzorg, te kunnen fietsen in een mooi gebied.
- Aanvulling natuurlandbouw: winkel met lokale producten uit de polder.
- Educatief speelgebied bijv. met watermolen om kinderen uitleg te geven.
- Maak een kunstroute van de molens.
- Houdt ontwikkeling monovergisters in de gaten als alternatief/aanvulling op de 16 windmolens. Dit zal draagvlak bij bewoners tegemoet komen.
- Groene geluidsbossen plaatsen tussen kernen, nu (!) mee beginnen!
- Kan het reduceren van de stikstof samengaan met het plaatsen van windmolens? Uitkopen boeren -> ontwerpen natuurgebied / plaatsen van bossen etc. Voorbeeld Julianakanaal.
- Kan ik een regenboogkleurige molen adopteren?
- Idee: zonne-/windbomen (zoals in Oss) en/of zonnepanelen op railings en geluidschermen op de 4 viaducten in het Kanaalpark.
- Contract for difference (voorbeeld Engeland): boven een realistisch rendement over de winst, afdragen aan de overheid.
- Kun je de lus in de Maas gebruiken om energie in op te slaan, door in het water de energie op te slaan, en vervolgens dit weer terug te laten vloeien als het nodig is via waterkracht?
- Power to the people met een gedemocratiseerd energiesysteem. Geef de energiemarkt terug aan de burger. Landelijke koepel en belangenorganisatie van en energiecoöperaties en andere collectieve energie-initiatieven.
- Van hoogspanningsmasten naar begraven kabels. Bij aanpassen aansluiting.
- Aan de grens van de molens een natuurbos plaatsen. Een skigebied om reliëf te maken. Zoals in Bergschenhoek.
- Verplichte transitie naar circulaire landbouw voor initiatiefnemers.
- Behoud de ooievaars.
- Maak het een Kinderdijk ervaring.
- Rivier-turbines. Stroming rivier gebruiken voor energieopwekking.
- Natuurbeleving: versterken door bijvoorbeeld uitkijkpunten/vogelschermen. Uitzichtpunt in de windmolen.
- Fietspaden in kleur slingerend aangelegd – aanlegplaatsen aan fietspaden – waterfietsroute – infoborden langs paden – aan het water kunnen watersporten – laagdrempelig.
- Hoogspanningsmasten onder de grond wel definitief maken voor Groote Wielen. Plaats geen elektriciteitscentrale in de directe omgeving van bewoners. Middenin het gebied heeft ook gezondheidseffect.
- Is er een mogelijkheid de windmolens te bekleden met zonnecollectoren of folie. Zo sla je 2 vliegen in 1 klap. Windmolens draaien niet altijd.
- Bladen zo plaatsen dat ze weinig geluid produceren. Denk aan materiaal-bekleding en stand van bladen.
- Corrigeer de tekeningen waar daadwerkelijk alle huizen van watertuinen op staan!
- Verkoop de groene stroom aan bestaande lokale ondernemers. Niet aan data centra.
- Veeboeren uitkopen voor win-win.

- Waarom kan Den Bosch niet met Oss overeenkomen dat Den Bosch op grond Oss tegen betaling turbines mag zetten? Ter verlichting van grote inspanning die Den Bosch op klein gebied moet realiseren (opstalrecht).
- In plaats van verduurzaming kan men ook korting op de energierekening krijgen?
- Onteigen de boeren die niet meebewegen met de burgerwens om winst te delen en overlast te voorkomen.
- Sigarendoos business case: 1 turbine kost 4 mln – 1 turbine levert (a 6 mw) 15 mln kWh – á € 1,- p/kWh = 15 mln p/j – molen draait 15 jaar – opbrengst 375 mln – kosten 320.000 p/j = 8 mln in 25 jaar.
- Creëer een heuvellandschap en veel bos voor het beeld/zicht en geluid.
- Ik wil trots kunnen zijn op mijn molen, mijn groene energie. Niet weggestopt en allemaal hetzelfde grijs.
- Maak plafondafspraken over wat een agrariër maximaal mag verdienen én laat de opbrengsten terugkomen in het stedelijk gebied.
- Organiseer een 'energiegemeenschap'. Een ontwikkelorganisatie van gemeente, grondeigenaren én omwonenden/coöperaties. Zodat stroom en Euro's eerlijk worden verdeeld.
- Biodiversiteit en recreatie gaan hand in hand.
- Maak de fietspaden los van de wegen, in kader van verkeersveiligheid.
- Grondwater zodanig verhogen dat meer plas/dras gebieden ontstaan ter versterking van weidevogels.
- Molens mogen geen eigendom worden van investeerders; Opwek moet een nutsvoorziening zijn in handen van de gemeente.
- Het financiële participatieverhaal hoeft niet opnieuw bedacht te worden, het is al bedacht langs de A16, wat een eerlijke regeling is.

4.2 Wat is er opgehaald uit de ideeënbus?

27 september 2022 - Rosmalen, Perron 3

1. Wat is de stand van zaken?
2. Bezwaar: te weinig tijd om naar de bewoners te luisteren en geen kans om in de zaal iets te vragen.
3. Idee: zorg voor energieopslag.
4. Idee: energie terug als nutsvoorziening en geen verdienmodel voor aandeelhouders.
5. Verzoeken om de nieuwsbrief te ontvangen.

29 september 2022 – Rosmalen, Perron 3

1. Vraag: waar wonen de wethouders van Den Bosch? Vast niet waar de windmolens komen.
2. Suggestie: heel de gemeente voorzien van zonnepanelen. De 16 molens zijn dan niet nodig.
3. Doe iets met en voor je bewoners en niet alleen voor en met de initiatiefnemers.
4. Is er al contact / overleg geweest met andere gemeenten in Nederland waar zo'n park gerealiseerd is? Dan hoeven wij het wiel niet uit te vinden wat betreft milieuaspecten.

5. Bezwaar: 1 km = ongehoord. Duizenden gezinnen gedupeerd.
6. Idee: heel veel bos.
7. Idee: nul windturbines.
8. Idee: doe 2x zoveel windmolens en ga terug naar de wettelijke grens.
9. Zorg dat in een van de volgende bijeenkomsten het Gemeentelijk Bestuur kennelijk ook aanwezig is.
10. Verzoeken tot ontvangen van nieuwsbrief.
11. Wens: oprichting burgerberaad om mee te denken / beslissen.
12. Gebruik de windmolens om een transitie van het landschap te maken. Maak een gevarieerd landschap met vrijliggende fietspaden en wandelpaden. Nu is het een saai gebied met agrarische geurhinder. Alleen de Maasdijk is mooi. Zorg voor een aantrekkelijk gebied.
13. Hoeveel turbines komen aan de kant van Oss? Er lijkt alsof niks in Oss komt.
14. Wat levert dit op voor de mensen die hier direct door worden geraakt? (Groote Wielen).
15. Vervolg: hoe blijven natuurorganisaties betrokken?
16. Wensen: oprichting burgerberaad om mee te denken / beslissen. Wat krijgen de bewoners? De molens komen er toch.

6 oktober 2022- Rosmalen, Brasserie Fleurie

1. Zorgen om het geluid. Gezondheidsklachten onder bewoners zullen toenemen.
2. Animatieplaatje hoe het er vanuit Anne Frankstraat uit zou kunnen zien.
3. Suggesties: méér natuur en een 'Geluidswal' d.m.v. beplanting. Bijvoorbeeld bomenrij/bebossing plaatsen tussen woonkernen en windmolens
4. Graag de afbraak bij einde levensduur benoemen. Molens en fundatie.

Bijlage I Foto's

Bijlage II Getoonde informatiebanners en informatiepanelen

VOORBEELDEN IN DE PRAKTIJK

Windpark Elzenburg – de Geer (gemeente Oss)

- Op industrieterrein Elzenburg – De Geer komen in eerste instantie 4 windmolens.
- Jaarlijks wordt een deel van opbrengsten gestort in een omgevings- en duurzaamheidsfonds.
- Bedrijven en inwoners kunnen deelnemen via een vorm van obligaties.

Windproject A16 (Provincie Noord- Brabant)

- Rondom de A16 zijn 28 windmolens gepland.
- De opbrengsten van deze molens komen ten goede aan energie projecten van de lokale gemeenschap.
- Inwoners van de A16 zone krijgen de mogelijkheid financieel deel te nemen in de windprojecten.
- Daarnaast komt er de Burenregeling. Dit is een vergoeding om je eigen woning te verduurzamen. Bijvoorbeeld met extra isolatie, (drie)dubbel glas of zonnepanelen.
- De Burenregeling wordt betaald uit de opbrengsten van de windmolens.
- Samen hebben de betrokken gemeenten afgesproken dat inwoners die het meeste hinder van de windmolens ervaren, ook de meeste voordelen zouden moeten ontvangen.
- Voor meer informatie: www.energiea16.nl

Windpark De Rietvelden (gemeente 's-Hertogenbosch)

- Windpark De Rietvelden omvat vier windmolens nabij bedrijventerrein De Rietvelden in 's-Hertogenbosch.
- Het doel is dat één windmolen het gezamenlijke eigendom wordt van huishoudens en bedrijven in de omgeving van het windpark.
- Daarnaast is het doel om jaarlijks een deel van de opbrengsten te storten in een gebiedsfonds voor de omgeving.
- Voor meer informatie: www.windparkderietvelden.nl

Slagschaduw van windmolens

Hoe ontstaat slagschaduw van windmolens?

Slagschaduw

Als een windmolen draait, kan er slagschaduw op een woning vallen. Bijvoorbeeld op de ramen, of in een tuin. Het wordt dan steeds even donker in huis. Het effect is buitenshuis minder groot.

Windmolen kan stoppen bij slagschaduw

Dankzij een stilstandvoorziening kan de windmolen automatisch stoppen met draaien wanneer slagschaduw te lang een gevoelig object (bv. een huis) raakt.

::: Slagschaduw van windmolens :::

Hoe ontstaat slagschaduw van windmolens?

Geluid van windmolens

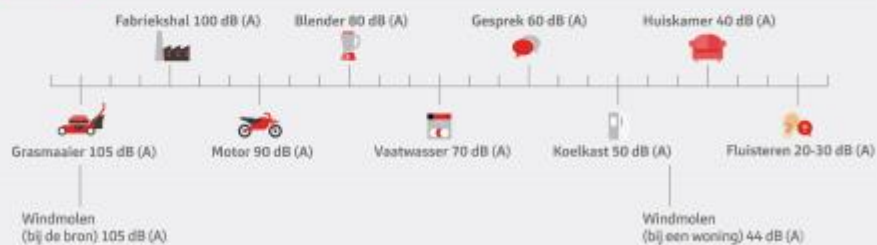
..... Geluid van windmolens

Wat bepaalt het geluid van windmolens?

Een vergelijking van geluidsbronnen

Vergelijking brongeluid
Aantal decibel (dB) direct
aan de geluidsbron

Thema: Water

Opgehaald in 2019 en beschreven in rapport Verkenning Duurzame Polder:

- Omgeving blijft veilig en bewoonbaar
- Genoeg water in het gebied behouden
- Drinkwatervoorziening behouden
- Gezond en natuurlijk water behouden (onder meer Hertogswetering)
- Scheepvaart behouden
- Niet de polder onder water zetten voor watersport
- Anders omgaan met landbouw is belangrijk voor het verbeteren van de bodem- en waterkwaliteit

Thema: Cultuurhistorie

Opgehaald in 2019 en beschreven in rapport Verkenning Duurzame Polder:

- Archeologische waarden van de bodem beschermen
- Geschiedenis zichtbaar en beleefbaar maken en als inspiratie gebruiken (zoals Beerse Overlaat)
- Erfgoed behouden en versterken (openheid, waterstructuren en agrarisch gebruik), zoals:
 - Zuiderwaterlinies en Beerse Overlaat
 - Eendenkooien en de relatie met weidevogelgebieden
 - Lithse dorpspaden en onverharde wegen
 - Maasoever met de meanderende dorpenstructuur op de dijk

Thema: Recreatie

Opgehaald in 2019 en beschreven in rapport Verkenning Duurzame Polder:

- Uitlooph gebied voor dorpen en steden behouden en versterken: gericht op wandelen, fietsen, sporten en vissen
- Randen van polder zijn interessant, maar polder zelf heeft op dit moment weinig te bieden
- Opwekken van duurzame energie biedt kansen voor recreatie
- Bezorgdheid over invloed van windenergie op rust en recreatie
- Spaar andere belangrijke recreatiegebieden en kies voor windenergie op één locatie

Thema: Natuur, landschap & biodiversiteit

Opgehaald in 2019 en beschreven in rapport Verkenning Duurzame Polder:

- Meanderende dorpsstructuur en openheid behouden
- Ecologische verbindingzones behouden en verbeteren
- Biodiversiteit in de leefgebieden van bedreigde planten- en diersoorten behouden en herstellen
- Trek- en foerageroutes voor vogels en vleermuizen beschermen
- Weidevogelgebied (plas-drasgebied) behouden en ontwikkelen
- Eendenkooien behouden
- Zorgen over footprint windturbines
- Omslag naar kringloop- en natuurinclusieve landbouw

Thema: Landbouw

Opgehaald in 2019 en beschreven in rapport Verkenning Duurzame Polder:

- Praten met elkaar, niet over elkaar
- Vruchtbare landbouwgrond in primair agrarisch gebied behouden en versterken voor voedselproductie
- Landbouw als economische motor
- Kansen voor de transitie van de landbouw en aanvullende of nieuwe verdienmodellen
- Windenergie als verdienmodel
- Problematiek omtrent stikstof en onzekere wet- en regelgeving

Recente ontwikkelingen:

- Bij de gemeente Oss loopt het traject 'Uitvoeringsagenda Westelijke Polder', waarbij samen met de boeren verkend wordt hoe een toekomstbestendige landbouw eruit zou kunnen zien en gerealiseerd kan worden. Daarbij rekening houdend met andere maatschappelijke opgaven (bijvoorbeeld biodiversiteit, water, bodem)

Thema: Wonen & gezondheid

Opgehaald in 2019 en beschreven in rapport Verkenning Duurzame Polder:

- Niets doen is geen optie: duurzame energieopwekking is nodig
- Natuur, landbouw en recreatiemogelijkheden behouden
- Uitloopgebied van de dorpen en steden behouden
- Kwaliteit van een gezonde woon- en leefomgeving behouden:
rust en ruimte in de polder
- Zorgen over effecten van windturbines, met name geluid en slagschaduw
- Zorgen over verandering van uitzicht

Bewonersbijeenkomst Duurzame Polder september – oktober 2022

Jos Pierrey, projectmanager
Duco van Dijk, omgevingsmanager

Programma

19.30 uur – 20.15 uur

Opening door voorzitter Arie-Willem Bijl

Aftrap door wethouder Mike van der Geld / Jacco Peter Hooiveld

Het project – animatie

Toelichting door projectmanager Jos Pierrey en omgevingsmanager Duco van Dijk

20.15 uur – 20.30 uur

Mogelijkheid voor vragen

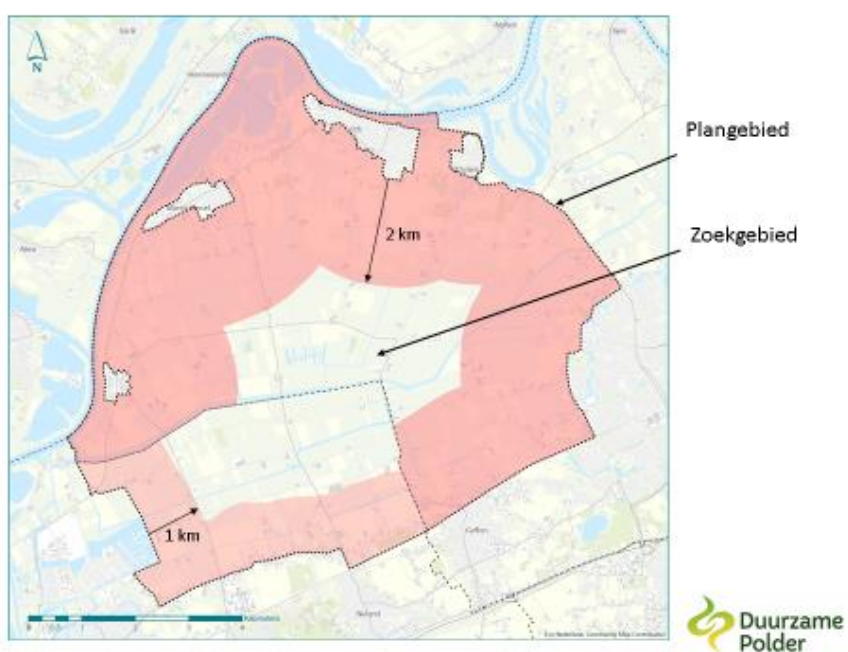
PAUZE 20.30 uur – 20.40 uur

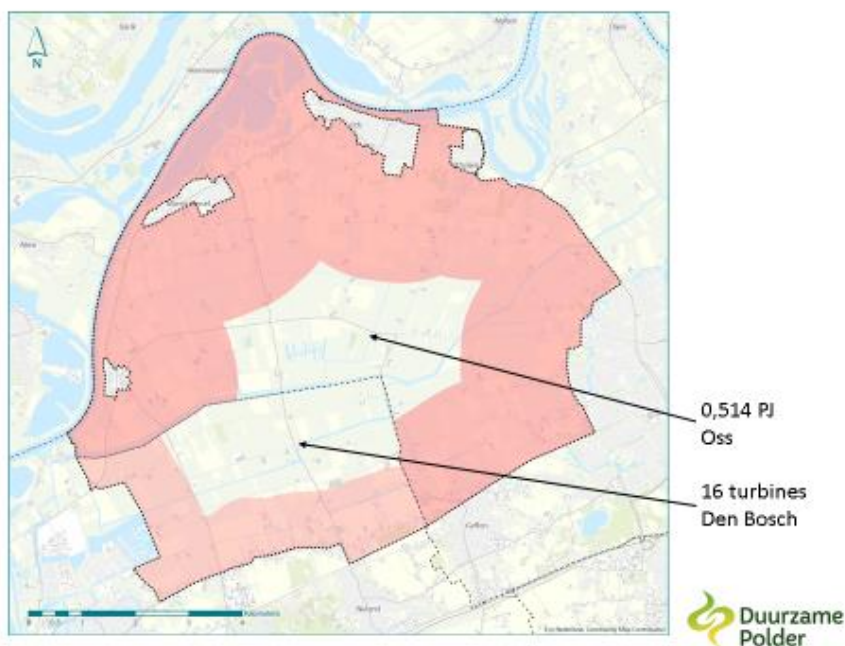
20.40 uur – 21.30 uur

Infomarkt

Animatie

Het ontwikkelproces

1. Tot en met 2019	Verkenning
2. 2019 – 2021	Bestuurlijke afspraken
3. 2022 – 2023	Ontwerpfase
4. 2023	Beoordelingsfase
5. 2024	Ruimtelijke procedure /vergunningfase
6. 2025 – 2027	Financiering en start bouw

Proces en participatie

Varianten en participatiemomenten

- Tot april 2023 werken we verschillende varianten uit
- Uw inbreng is daarbij van grote waarde!
- Bijeenkomsten in september/oktober, november/december 2022 en februari/maart 2023
- Vanaf april 2023 gaan we de varianten beoordelen en keuzes maken
- Uw inbreng is ook dan van grote waarde!
- Bijeenkomsten in mei/juni en oktober/november 2023

Wat hebben we in de verkenning opgehaald?

- Landbouw
- Natuur
- Recreatie
- Cultuurhistorie
- Wonen
- Klimaatadaptatie

Vanavond: informatiemarkt kansen en waarden

- Landbouw, bodem, water en klimaatadaptatie
- Natuur, landschap en biodiversiteit
- Recreatie en cultuurhistorie
- Wonen, gezondheid, geluid, slagschaduw
- Financiële participatie en energieopbrengst

Reacties?

- Reageren op de thema's kan ook via de **online reactietool** op de website
- Reageren kan t/m 9 oktober 2022

Vervolg

- alle opgehaalde inbreng uit de zes avonden en de online reacties verzamelen we en nemen we mee in het vervolgproces
- we luisteren naar alle inbreng maar kunnen niet alle inbreng opvolgen
- per gemeente wordt één verslag van de drie avonden gemaakt
- geen woordelijk verslag, maar samenvatting van alle inbreng
- deze verslagen worden gepubliceerd op de website www.duurzamepolder.nl
- veelgestelde vragen beantwoorden we in de rubriek veelgestelde vragen op de website
- vervolgbijsenkomsten worden aangekondigd via de website en de nieuwsbrief

Informatie?

- www.duurzamepolder.nl

Vragen?

Landbouw, bodem, water en klimaatadaptatie

- Landbouwgrond behouden en versterken
- Transitie en nieuwe verdienmodellen
- Behoud (drink)water, waterberging
- Tegengaan verdroging en bodemdaling

Natuur, landschap en biodiversiteit

- Dorpsstructuur en openheid behouden
- Ecologische verbindingzones en biodiversiteit behouden
- Weidevogelgebied behouden en ontwikkelen (plas-dras)
- Trek- en foerageerroutes vogels en vleermuizen beschermen
- Omslag naar kringloop- en natuurinclusieve landbouw

Recreatie en cultuurhistorie

- Archeologische waarden beschermen
- Geschiedenis zichtbaar en beleefbaar maken
- Erfgoed en uitloopgebied behouden en versterken
- Randen zijn interessant, polder zelf heeft niet veel te bieden
- Opwekken van duurzame energie biedt kansen voor recreatie
- Bezorgdheid over invloed windenergie op rust en recreatie
- Spaar andere gebieden en kies voor windenergie op één locatie

Wonen, gezondheid, geluid en slagschaduw

- Niets doen is geen optie: duurzame energie is nodig
- Natuur, landbouw en recreatiemogelijkheden behouden
- Uitloopgebied van dorpen en steden behouden
- Kwaliteit van een gezonde leefomgeving behouden
- Zorgen over geluid en slagschaduw van windturbines
- Zorgen over verandering van uitzicht

Informatiemarkt

- Indeling per thema:
 - Landbouw, bodem, water en klimaatadaptatie
 - Natuur, landschap en biodiversiteit
 - Recreatie en cultuurhistorie
 - Wonen, gezondheid, geluid, slagschaduw
 - Financiële participatie en energieopbrengst

Financiële participatie en energieopbrengst

- Streven naar 50% lokaal mede-eigendom
- Eerlijke verdeling lusten en lasten
- Twee manieren waarop kan worden geprofiteerd:
 1. Gebiedsfonds voor maatschappelijke doelen
 2. Individueel profijt